

Bjergand *Aythya marila*

Scaup

Bjerganden er en nordlig art, som er udbredt fra Island over Den Skandinaviske Halvø og østpå gennem Asien og Nordamerika. Fuglene forlader yngleområderne om vinteren. Kun enkelte gange har arten ynglet i Danmark, men de indre danske farvande havde tidligere betydning som overvintringsområde (Laursen m.fl. 1997). I 1970'erne blev der observeret op til 100.000 fugle i de indre danske farvande og Limfjorden, men antallet er siden aftaget, og siden slutningen af 1980'erne er der kun talt 10.000-40.000 fugle om vinteren (Laursen m.fl. 1997, Pihl m.fl. 2000).

Mærknings- og genmeldingsdata

I Danmark er der i perioden 1940-1985 ringmærket 152 bjergænder (fig. 2). Størstedelen af mærkningerne blev udført i første halvdel af 1960'erne, specielt i en

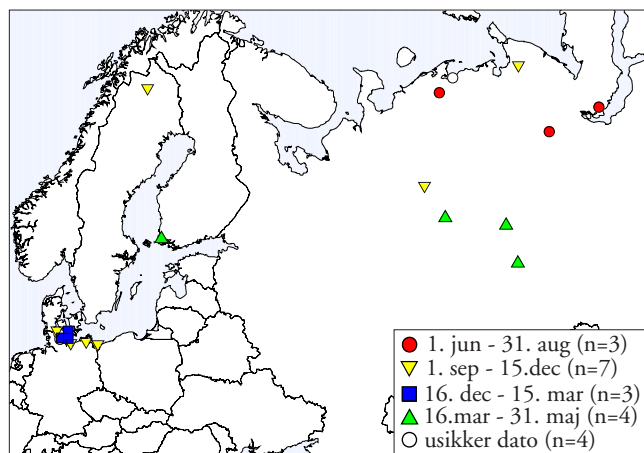

Fig. 1. Genmeldinger fra forskellige sæsoner af bjergand ringmærket i Danmark (n=21). Recoveries in different seasons of scaup ringed in Denmark (n=21).

andekøje i Nakskov Indrefjord, et område som siden hen har mistet sin værdi som overvintrings- og rastelokalitet for arten (Laursen m.fl. 1997, Pihl m.fl. 2000). Af de mærkede fugle er 21 genmeldt, hvilket svarer til en genmeldingsandel på 14 %. De genmeldte fugle er alle ringmærket som voksne i træk- og vinterperioden fra oktober-maj, flest i april. Af de genmeldte bjergænder var én mærket ved Fredericia, resten i Nakskov Indrefjord.

Træk og overvintring

Genfundene af bjergænder, ringmærket i Danmark, viser, at Danmark gæstes af fugle fra Sverige og Finland samt fra yngleområdet i det nordlige Rusland mod øst til Uralbjergene (fig. 1). Det østligste genfund, som også repræsenterer den længste distance, er fra Tyumen i Rusland, 3.341 km fra mærkningsstedet.

Fakta Facts

Mærkninger *Birds ringed* 152

Genmeldinger *Recoveries*

Antal genmeldinger *No. of recoveries* 21
-heraf uden for Danmark *Recovered abroad* 20 (95%)

Antal fugle *No. of individuals* 21
-heraf mærket som unger *Ringed as chicks* 0

Genmeldingsandel *Proportion recovered* 14%

Mærket i udlandet og genmeldt i Danmark
Ringed abroad and recovered in Denmark 13

Ekstremer *Extremes*

Højeste alder *Oldest bird* min. 6 år 4 mdr.

Længste afstand *Longest dist.* Rusland *Russia* 3.341 km

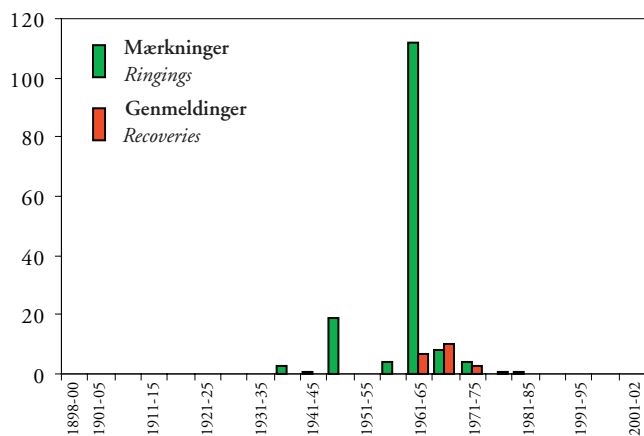

Fig. 2. Mærknings- og genmeldingsår for bjergand ringmærket i Danmark. Ringing and recovery year of scaup ringed in Denmark.

I Danmark er der ligeledes fundet bjergænder, der er mærket i Rusland, Finland og Sverige samt i Estland, England og på Island (fig. 3). Fugle, mærket i udlandet, er fundet i Danmark fra oktober til og med marts - de fleste i vintermånederne.

En del af fuglene, ringmærket i vinter- eller forårsmånederne på Lolland, er genmeldt samme eller en efterfølgende vinter i den vestlige Østersø ved Tysklands og Polens nordkyst. I denne del af Østersøen er der påvist store koncentrationer af overvintrende bjergænder (Laursen 1989). Om foråret forlader de sidste bjergænder Danmark i løbet af maj (Olsen 1992). I midten af maj er danskmærkede bjergænder genfundet mere end 3.000 km mod øst i Rusland.

Genmeldings- og dødsårsager

Af de genmeldte bjergænder er 14 (67%) blevet skudt og 4 (19%) er druknet i fiskeredskaber. Den længstlevende af de danskmærkede bjergænder blev mærket som voksen i 1965 og genfundet druknet i et fiskenet ved Rostock, 93 km fra mærkningsstedet. Fuglen blev mindst 6 år og 4 mdr.

English summary

The scaup has only bred in Denmark on very rare occasions; however, Danish waters used to be a very important wintering site for the species. In the 1970s up to 100,000 were counted in inner Danish waters and in the Limfjord. However, since the 1980s the winter population numbers only 10,000–40,000. The first scaup was ringed in Denmark in 1940, with the majority ringed in the first half of the 1960s, mainly in the duck decoy in Nakskov Fjord. The recovered birds were all ringed from October–May. The recoveries show that the winter visitors came from Sweden, Finland and northern Russia. A single scaup from Iceland was recovered in Denmark. Some of the scaups ringed in Denmark were later recovered on the German or Polish north coasts. The majority of the scaups were recovered as shot (67%) or drowned in fishing nets (19%).

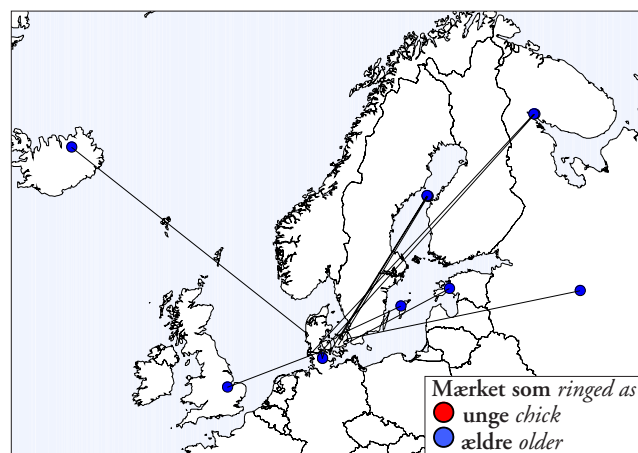

Fig. 3. Mærkningslokaliteter for bjergand ringmærket i udlandet og genmeldt i Danmark (n=13). Linjer forbinder mærknings- og genmeldingssted. Ringing locations of scaup ringed abroad and recovered in Denmark (n=13). Lines connect ringing and recovery site.